

Sygn. akt II KK 388/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

SSN Piotr Mirek

Protokolant Anna Janczak

w sprawie D. P. i A. D.

uniewinnionych od popełnienia czynów o znamionach

określonych w art. 291 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 23 września 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt IX Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. akt III K [...]

**uchyła wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lipca 2018 r.,
sygn. akt IX Ka [...] w zaskarżonej części, tj. utrzymującej w mocy
orzeczenie Sądu I instancji o przepadku dowodów rzeczowych i
w tym zakresie przekazuje sprawę D. P. i A. D. Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. akt III K [...], Sąd Rejonowy w W.:

1. w ramach czynu zarzucanego w pkt. I aktu oskarżenia uznał osk. D. P. za winnego tego, że w dniu 18 września 2006 r. w W., działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami, usiłował dokonać zaboru w celu przywłaszczenia samochodu S., przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazał go na karę roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności;
2. w ramach czynu zarzucanego mu w pkt. II aktu oskarżenia uznał oskarżonego D. P. za winnego tego, że w celu uzyskania informacji, do których nie był uprawniony posługiwał się urządzeniem podsłuchowym ustawionym na częstotliwość zastrzeżoną dla Policji i za to na podstawie art. 267 § 3 k.k. skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
3. ponadto uznał oskarżonego D. P.:
 1. w ramach czynu zarzucanego mu w pkt. III aktu oskarżenia za winnego tego, że przyjął elementy wyposażenia pochodzące z samochodu F., będącego przedmiotem nieustalonego czynu zabronionego, z usuniętymi znakami identyfikacyjnymi, które zostały wmontowane do rozbitego samochodu marki F. nr rej. [...], przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k., tj. przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
 2. w ramach czynu zarzucanego mu w pkt. V aktu oskarżenia za winnego tego, że przyjął elementy wyposażenia pochodzące z samochodu A. nr rej. [...], będącego przedmiotem czynu zabronionego, które zostały wmontowane do samochodu marki A. nr rej. [...], przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k., tj. przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

i za to na podstawie art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu D. P. karę 2 lat pozbawienia wolności;

3. w ramach czynu zarzucanego mu w pkt. IV aktu oskarżenia, uznał oskarżonego D. P. za winnego tego, że przyjął samochód A., będący przedmiotem nieustalonego czynu zabronionego, w którym wspawano numer fabryczny nadwozia wraz z fragmentem karoserii z samochodu marki A. nr rej. [...], zeszlifowano fabryczny numer silnika i nabito inny oraz usunięto znaki identyfikacyjne i za to na podstawie art. 291 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności,
4. na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. kary wymierzone w pkt. V, VI, VII i VIII sentencji połączył i wymierzył osk. D. P. karę 3 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności,
5. ramach czynu zarzucanego w pkt. I aktu oskarżenia, uznał osk. A. D. za winnego tego, że przyjął elementy wyposażenia pochodzące z samochodu F., będącego przedmiotem nieustalonego czynu zabronionego, z usuniętymi znakami identyfikacyjnymi, które zostały wmontowane do rozbitego samochodu marki F. nr rej. [...] i za to na podstawie art. 291 § 1 k.k. skazał go i wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności,
6. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w pkt. XXVII sentencji warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby;
7. na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek dowodów rzeczowych wskazanych w wykazie dowodów rzeczowych nr [...] pod pozycją 10, 16-18, 21, 29, 31-33, 35-40, 43-47, 51-52, 63, 86, 88, 96, 106-107, 109-110, 125-126, 150, 155, 158, 169, 172-180, 188-190 (k.- 1842-1850), pod pozycją 2-11 (k.- 1860);
8. na podstawie art. 44 § 1 i 2 k.k. orzekł przepadek dowodów rzeczowych wskazanych w wykazie dowodów rzeczowych nr [...] pod pozycją 145, 160, 161, 163, 167-168, 170-171, 187, 198 (k.- 1842-1850) oraz nr [...] pod pozycją 1 (k.- 1860).

Sąd Okręgowy w W., po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych, wyrokiem z dnia 5 lipca 2018 roku, sygn. akt IX Ka [...], w odniesieniu do oskarżonych D. P. i A. D.:

1) wyrok w zaskarżonej części zmienił m.in. w ten sposób, że:

a) w odniesieniu do oskarżonego D. P.:

- rozwiązał orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności,
- uniewinnił oskarżonego od czynu przypisanego mu w punkcie VII ppkt 1;
- w punkcie VII ppkt 2, za podstawę wymiaru kary za czyn zarzucany oskarżonemu w punkcie 5 aktu oskarżenia przyjął art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i wymierzył oskarżonemu za ten czyn karę roku pozbawienia wolności;
- na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., kary jednostkowe wymierzone za czyny przypisane oskarżonemu D. P. w punktach V, VI, VII ppkt 2 i VIII połączył i wymierzył karę łączną 3 lat pozbawienia wolności;

d) w odniesieniu do oskarżonego A. D. uniewinnił go od popełnienia czynu przypisanego w punkcie XXVII;

2) w pozostałym zaskarżonym zakresie wyrok utrzymał w mocy.

Obecnie Prokurator Generalny zaskarżył kasacją wyrok Sądu Okręgowego w W. na korzyść oskarżonych D. P. i A. D. w części utrzymującej w mocy orzeczenie o przepadku dowodów rzeczowych, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego – art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegające na wydaniu przez Sąd odwoławczy rozstrzygnięcia zmieniającego wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej oskarżonych D. P. i A. D. w sposób, który czyni wyrok wewnętrznie sprzecznym i rażąco naruszającym przepisy prawa karnego materialnego – art. 44 § 1 i § 2 k.k., albowiem pomimo uniewinnienia oskarżonych od czynów z art. 291 § 1 k.k., przypisanych im wyrokiem Sądu I instancji, utrzymano w mocy orzeczenie o przepadku dowodów rzeczowych odnoszących się do tych czynów, w tym samochodów osobowych, pomimo odpadnięcia, na skutek dokonanej zmiany, przesłanek do wydania rozstrzygnięcia na podstawie art. 44 § 1 i § 2 k.k.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona w tej sprawie przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanych D. P. i A. D. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt IX Ka [...] w części utrzymującej w mocy orzeczenie Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. akt III K [...] o przepadku dowodów rzeczowych – okazała się oczywiście zasadna, co stwarzało podstawę do jej rozpoznania na posiedzeniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k. Zakwestionowane przez skarżącego rozstrzygnięcie sądu odwoławczego w zaskarżonej części jest rzeczywiście wadliwe. Zostało ono wydane z rażącą i mającą istotny wpływ na treść orzeczenia obrazą przepisów prawa wskazanych w kasacji.

Zauważyć trzeba, że zmiana wyroku sądu *meriti* dokonana przez sąd odwoławczy polegała w odniesieniu do oskarżonych D. P. i A. D. na uniewinnieniu ich od czynów polegających na przyjęciu części samochodowych pochodzących z czynu zabronionego i umieszczeniu tych części w innych pojazdach tej samej marki. Sąd odwoławczy uznał, że nie jest wystarczający materiał dowodowy mający uzasadniać przyjęcie, że części zamontowane w pojazdach F. nr rej. [...] i F. nr rej. [...] pochodzą z nieustalonego czynu zabronionego, bądź też istniejące w tym zakresie dowody nie zostały należycie wykorzystane i nie istnieje procesowa możliwość konwalidowania tego braku.

Wskazać należy, że pod pozycją 171 wykazu dowodów rzeczowych [...], znajdującego się na k. 1842-1859 akt sprawy (tom X) został wymieniony samochód marki F. o nr rej. [...], tj. pojazd, którego elementy wyposażenia miały zdaniem Sądu I instancji stanowić przedmiot przestępczego działania oskarżonego D. P. zakwalifikowanego na podstawie art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., a który to czyn przypisany został temu oskarżonemu w pkt VII ppkt 1 wyroku tego Sądu. Natomiast kluczyki oraz dokumentacja dotycząca tego pojazdu zostały opisane pod pozycją 160-161, 167 i 170 powyższego wykazu. Z kolei, pod pozycją 1 wykazu dowodów rzeczowych Drz nr [...], znajdującego się na k. 1860-1861 akt sprawy (tom X)), został wymieniony samochód marki F. o nr rej. [...], tj. pojazd, którego elementy wyposażenia miały stanowić przedmiot przestępczego działania oskarżonego A. D. zakwalifikowanego na podstawie art. 291 § 1 k.k., który to czyn przypisany został temu oskarżonemu w pkt XXVII wyroku Sądu I instancji. Dokumentacja dotycząca tego pojazdu została opisana pod poz. 2-11 powyższego wykazu.

W punktach XLIV i XLV wyroku z dnia 27 lipca 2016 r., Sąd Rejonowy orzekł przepadek tych dowodów rzeczowych na rzecz Skarbu Państwa, jako podstawę tego rozstrzygnięcia wskazując art. 44 § 1 i 2 k.k.

Modyfikacje wprowadzone przez sąd odwoławczy w wyroku Sądu I instancji sprawiły, że przestały istnieć podstawy do orzeczenia przepadku przedmiotów

związanych z czynami, od których popełnienia obaj oskarżeni zostali uniewinnieni. Takie rozstrzygnięcie obligowało do zmiany wyroku Sądu I instancji również w części dotyczącej orzeczenia przepadku zatrzymanych w/w pojazdów oraz związanej z nimi dokumentacji i wyposażenia – w zakresie odnoszącym się do części uniewinniającej wyroku sądu odwoławczego. Tym samym błędne było utrzymanie w całości w mocy rozstrzygnięć dotyczących przepadku dowodów rzeczowych, którymi objęte były pojazdy F. nr rej. [...] i F. nr rej. [...] oraz kluczyki i dokumenty dotyczące tych pojazdów. Zastosowanie przez sąd odwoławczy przepisów art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. oraz częściowa zmiana zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obu oskarżonych od niektórych spośród czynów przypisanych im przez Sąd Rejonowy wymagało bowiem zmodyfikowania także rozstrzygnięcia o przepadku dowodów rzeczowych, czego nie uczyniono.

Zaniechanie takiego postąpienia w stopniu rażąco naruszało przepisy powołane w zarzucie kasacyjnym, w tym w szczególności normę wyrażoną w art. 44 § 1 i 2 k.k., której zastosowanie przez Sąd Instancji było umocowane w orzeczeniu skazującym obu oskarżonych za czyny zakwalifikowane na podstawie art. 291 § 1 k.k. Stosownie do dyrektywy zawartej w dyspozycji art. 44 § 1 i 2 k.k., sąd orzeka przepadek przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa oraz może orzec, a w wypadkach wskazanych w ustawie orzeka przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa.

Trafnie zauważa autor kasacji, że zastosowanie wskazanych wyżej środków reakcji prawnokarnej, w oparciu o powołaną wyżej podstawę prawną, uzależnione jest od wcześniejszego ustalenia, że doszło do popełnienia przestępstwa, a przedmioty, przepadek których jest orzekany, pochodzą z tego przestępstwa bezpośrednio albo służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia.

Tymczasem, z ustaleń będących podstawą wyroku Sądu odwoławczego oraz argumentacji przedstawionej dla uzasadnienia poczynionych zmian, odnoszących się do przestępstw paserstwa, od popełnienia których oskarżeni D. P. i A. D. zostali uniewinnieni wynika, że w świetle istniejącego materiału dowodowego w sprawie nie można było jednoznacznie stwierdzić, że części pojazdu zamontowane w samochodzie marki F. o nr rej. [...], użytkowanym przez D. P., pochodziły z czynu zabronionego, przez co brak było podstaw do tego, aby przypisać temu oskarżonemu sprawstwo w odniesieniu do czynu z art. 291 § 1 k.k.

Natomiast co do osk. A. D., Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, że Sąd *meriti* nie poczynił w zakresie przypisanemu mu czynu z art. 291 § 1 k.k. ustaleń, iż jedna z części użytkowanego przez tego oskarżonego samochodu marki F. o

nr rej. [...], tj. ujawniony na klapie bagażnika fragment numeru VIN, pochodzi z samochodu tej samej marki, skradzionego na szkodę innej ustalonej osoby. Powyższa okoliczność nie znalazła się w opisie czynu z art. 291 § 1 k.k. przypisanego przez Sąd I instancji A. D., jak też nie stała się przedmiotem rozważań w pisemnych motywach wyroku. Natomiast pozostałe dowody przedstawione w tym zakresie w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji nie były wystarczające do uznania, że elementy pojazdu użytkowanego przez oskarżonego pochodziły z czynu zabronionego. Stąd też wobec kierunku apelacji Sąd odwoławczy na obecnym etapie postępowania nie mógł poczynić niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń i koniecznym było uniewinnienie oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu z art. 291 § 1 k.k.

W tych warunkach należało uznać, że wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. IX Ka [...], w którym z jednej strony, w opisanym wyżej zakresie zmieniono wyrok Sądu I instancji i uniewinniono oskarżonych D. P. oraz A. D. od popełnienia przypisanych im przez Sąd Rejonowy występków paserstwa, a z drugiej strony utrzymano w mocy wyrok w tej części, w jakiej Sąd ten, na podstawie art. 44 § 1 i 2 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa przedmiotów, związanych z czynami, od popełnienia których oskarżonych uniewinniono, wydany został z rażącą obrazą powyższych przepisów.

Uchybienie przedstawione przez autora kasacji miało nie tylko rażący charakter, ale również wywarło istotny wpływ na treść wyroku, bowiem doprowadziło do utrzymania w mocy orzeczenia przepadku przedmiotów w oparciu o przesłanki z art. 44 § 1 i § 2 k.k., które w niniejszej sprawie nie zachodziły.

W tej sytuacji, orzeczenie o przepadku dowodów rzeczowych powinno zostać skorygowane w taki sposób, aby uwzględniało uniewinniającą część rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w W.. Będzie to zadaniem tego Sądu przy ponownym rozpoznawaniu sprawy – w uchylonej części – w postępowaniu odwoławczym.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.